

Obsah

Úvod 9

Stav bádání.....	10
Výběr dokumentů.....	11
Hybridní edice	12
Standardy a technické řešení	14
Ediční principy	16

1. Anšlus Rakouska: násilí a vyhánění 19

1.1. Georg Scheuer o svém útěku do Československa	22
1.2. Richard A. Bermann o anšlusu ve Vídni	24
1.3. Theodor Guttman o vyhnání Židů z Frauenkirchenu	26
1.4. Výňatek z rozhovoru s Hedy Hollitscherovou o situaci ve Vídni po anšlusu	27
1.5. G. E. R. Gedye o protizidovských výtržnostech po anšlusu.....	29
1.6. Vídeňské gestapo o výjezdu zahraničních Židů z Rakouska bez zvláštního povolení	31
1.7. Nařízení inspektora Bezpečnostní policie a SD o vyhošťování „nežádoucích cizinců“ z Rakouska.....	32
1.8. Inspektor Bezpečnostní policie a SD o vyhoštění Židů československé státní příslušnosti	33
1.9. Postrk Židů bez státního občanství a polských Židů u Unterrebachu do Československa a jejich vrácení	34
1.10. Protokol s Mořicem Reisseem o útěku jeho rodiny.....	36
1.11. Protokol s Ervinem Moskovitzem o vyhnání jeho rodiny z Burgenlandu	37
1.12. Verbální nota československého vyslanectví v Berlíně ohledně propouštění československých Židů v Rakousku	40
1.13. Protest československého generálního konzulátu ve Vídni proti vyhošťování československých Židů.....	42
1.14. Vídeňské gestapo zakazuje vydávat pasy rakouským Židovkám a Židům.....	44
➤ Bojovníci proti fašismu: Rakouští političtí uprchlíci v Československu.....	46

2. Československá uprchlická politika před anšlusem 51

2.1. Československé ministerstvo vnitra o soustředění německých uprchlíků ve vnitrozemí.....	53
2.2. Československé ministerstvo zahraničních věcí o přistěhování Židů cizí státní příslušnosti	55
➤ Falešný poplach: uprchlíci z Rumunska.....	56
2.3. Okresní hejtmanství Bruck an der Leitha četnické stanici ve Wolfsthalu ve věci kontroly rumunských státních příslušníků překračujících hranice	58
2.4. Úřad spolkového kancléře ve věci znemožnění nežádoucího přílivu lidí z Rumunska	59
2.5. Uzavřít hranice, článek z deníku Venkov	60

2.6. Opatření československého ministerstva vnitra proti hrozícímu přílivu emigrantů z Rumunska.....	62
2.7. Rumunští Židé již v Rakousku!, článek z časopisu Der Landbote.....	63

3. „Rakouští občané nesmějí překročit hranice!“

67

3.1. Richard A. Bermann o svém nezdařeném útěku do Československa.....	69
3.2. Telegram Richarda A. Bermanna z Břeclavi prezidentu Edvardu Benešovi.....	70
3.3. G. E. R. Gedye o protižidovských výtržnostech po anšlusu.....	71
3.4. Telefonická hlášení o událostech na rakouské hranici, 11.–12. března 1938.....	72
3.5. Hranice uzavřeny, článek časopisu Znaimer Wochenblatt.....	77
3.6. Telefonická hlášení o událostech na rakouské hranici, 13. a 14. března 1938.....	78
3.7. Krajský úřad v Bratislavě o vypovídání Židů z Rakouska.....	81
3.8. Okresní jednota živnostenských společenstev a gremií v Olomouci proti židovským uprchlíkům z Rakouska.....	83
3.9. Nedovolené zaměstnávání rakouských uprchlíků, článek z Národní politiky.....	84
➤ Útěk „polských“ Židů.....	85
3.10. Instrukce ohledně průjezdu polských občanů Československem.....	87
3.11. Telefonická hlášení o událostech na rakouské hranici, 16., 18., 19., 20., 22., 23. a 25. března 1938.....	89
3.12. Československý konzul ve Vídni o vydávání doporučení k překročení hranice.....	93
3.13. Ministerský rada Jindřich Andriál o kontrole na československém konzulátu ve Vídni.....	96
3.14. Zemský úřad v Brně o zamezení příchodu rakouských uprchlíků.....	100
3.15. Uprchlíci odsunuti na hranice, článek v Prager Tagblatt.....	101
3.16. Centrální evidence všech osob, které uprchly ze sudetského území do Československa.....	102

4. Ilegalita: důsledek uzavřené hranice

105

4.1. Zpráva o zadržení a sebevraždě Pavla (Paula) Kastnera.....	107
4.2. Protokol s Felixem Stiasnym o jeho ilegálním přechodu do Československa.....	108
4.3. Protokol s Valtrem (Walterem) Baschem o jeho útěku do Československa.....	110
4.4. Protokol výslechu Arnošta (Ernsta) Pognera ohledně jeho útěku do Československa.....	112
4.5. Zpráva o útěku Josefa a Idy Grubnerových.....	114
4.6. Výňatek z rozhovoru s Kurtem Rudolfem Fischerem o jeho útěku do Československa.....	116
4.7. Výňatek z rozhovoru s Otto Brichackem o jeho útěku do Československa.....	118
➤ Philip Fischmann.....	120
➤ Fritz Propst.....	121
4.8. Okresní četnické velitelství Bruck an der Leitha okresnímu hejtmanství tamtéž ohledně bezpečnostních opatření na ochranu hranic s Československem.....	122
4.9. Okresní hejtmanství Bruck an der Leitha nařizuje četnickým stanicím hlášení zatčených a uprchlíků do ciziny.....	124
4.10. Návrh četnické stanice Oberweiden na odstranění Johanna Goldschmidta.....	125
4.11. Ilegální pohyb na hranici v okrese Gänserndorf v dubnu 1938.....	126
4.12. Zemské četnické velitelství v Bratislavě o vyhánění Židů přes maďarsko-československou hranici.....	128
➤ Geografie ilegálního přechodu.....	129
4.13. Četnictvo Wolfsthal o dopadených cizincích a jejich předávání nejbližší pohraniční stanici.....	132

4.14. Bezpečnostní ředitel pro Dolní Rakousy o evidenci cizích státních příslušníků předaných z Československa	134
4.15. Denní hlášení gestapa Vídeň č. 14 o zatčení Židů, kteří se pokusili přejít hranice do Československa	135
4.16. Denní hlášení gestapa Vídeň č. 8 o pašování Židů do Československa	137
4.17. Výňatek z obžalovacího spisu vrchního říšského státního zástupce proti Josefu Kroupovi.....	139
4.18. Devizový šmelinář a násilník před senátem s přísedícími, článek z listu Deutscher Telegraf	141
4.19. Vzpomínka Šlomo Galandauera na útěk do Československa	143
4.20. Zpřísněná ochrana doporučení k překročení hranice.....	144
4.21. Ilegální přicestování Käthe Blochové přes letiště Praha-Ruzyně.....	146
4.22. Výňatek z rozhovoru s Harry Weissem o útěku do Československa	148

5. Vyhošťování burgenlandských Židů

151

5.1. Jicchak Roth o vyhoštění z Golsu a o pobytu na dunajském remorkéru	153
5.2. Československý konzul ve Vídni o vypovídání Židů z Burgenlandu	157
5.3. Československé ministerstvo vnitra o vyhánění rakouských Židů	158
5.4. Lidé nikoho, článek z časopisu Selbstwehr	160
5.5. Propašovali nám z Rakouska 50 uprchlíků, článek v Pondělním listu.....	161
5.6. 51 burgenlandských Židů uvízlo na vlnolamu na Dunaji, článek Židovské telegrafní agentury.....	162
5.7. Tragédie lidství u Bratislavy, článek Rudého práva	164
5.8. Lodní azyl uprostřed Dunaje, článek Večerního českého slova	166
5.9. Krajský úřad v Bratislavě o vyhnání burgenlandských Židů přes Dunaj	167
5.10. 55 Židů kotví na Dunaji, článek novin Die Zeit	171
5.11. Krajský úřad v Bratislavě o přeložení burgenlandských uprchlíků na jinou loď	172
➤ Země nikoho	173
5.12. Verbální nota německého Zahraničního úřadu k československé stížnosti na vyhošťování burgenlandských Židů.....	177
5.13. Marie Schmolková o návštěvě uprchlíků na vlečném člunu na Dunaji	178
5.14. Burgenlandští Židé uvěznění na francouzském tažném člunu, zpráva Židovské telegrafní agentury	180
5.15. Zničení lodi vyvrženců, článek ve Večerním Českém Slovu.....	181
5.16. Jaroslav Katz apeluje na prezidenta Beneše ohledně uprchlíků na vlečném člunu na Dunaji	183
5.17. Arizátor Julius Haffner o zabaveném majetku Židů v Kittsee	184

6. Pomoc v krizi a emigrace bez východiska

187

6.1. Zpráva o ilegálních uprchlících z Rakouska a jejich rozdělení do péče pomocných organizací	190
6.2. Rabín Michal Weissmandl vyzývá Radu pro německé Židy ¹⁶ v Londýně k pomoci burgenlandským Židům.....	192
6.3. Výzva uprchlíků na lodi Laortis adresovaná Marii Schmolkové	194
6.4. Marie Schmolková Herbertu L. Samuelovi ohledně Židů na vlečném člunu na Dunaji.....	196
6.5. Herbert Samuel Marii Schmolkové ohledně vystěhování skupiny burgenlandských Židů.....	197
6.6. Ortodoxní židovská náboženská obec v Nitře Ústřední kanceláři autonomních ortodoxních židovských náboženských obcí v Bratislavě ohledně společné sbírky na uprchlíky.....	198
6.7. Svaz židovských náboženských obcí na Slovensku Ješurun v Bratislavě ohledně podpory rakouských uprchlíků.....	199
6.8. Vzpomínky Arona Grünhuta na pomoc vyhnáným burgenlandským Židovkám a Židům	201

6.9. Zpráva Pomocného ústředí pro uprchlíky v Brně.....	209
6.10. Memorandum rakouských uprchlíků v Brně	212
6.11. Telegram Pomocného ústředí pro uprchlíky v Brně ministru vnitra ohledně zadržení židovských uprchlíků z Rakouska	214
6.12. Pomocné ústředí pro uprchlíky v Brně HICEMu v Praze o zamýšlené intervenci na ministerstvu vnitra.....	215
6.13. Sociální ústav náboženských obcí židovských Velké Prahy žádá ministerstvo vnitra o místa v uprchlickém táboře ve Svatobořicích	216
6.14. Zpráva Židovské náboženské obce ve Vídni o vystěhovalectví Židů za dobu od 2. května 1938 do 31. prosince 1938	217
➤ Kamilla Deutsch	220
➤ Ernst Löwit	221
➤ Nelly Dänemark	222
6.15. Údaje Ignaze Jellineka o jeho kvalifikaci v oboru oděvní výroby sepsané za účelem jeho vystěhování.....	223
6.16. Dopis Oskara Heimera synům Rolfovi a Heinzovi v New Yorku	224
6.17. Výňatek z rozhovoru s Otto Brichackem o jeho útěku do Československa	225

Rejtríky 230

Rejstřík míst	230
Rejstřík jmen.....	235
Rejstřík organizací	239

English summary 244